

З глибин десятиліть долинають до нас інформаційні всплески, що в їх початку стояла велика ідея нашої із вами волі. Хтось оцінив можливість розуміти її у своє життя. А хтось колись впевнено тарабанив друкарською машиною, набираючи оригінал цього текстру, аби нині ми конче його отримали перед свої очі. Читаймо, це фрагмент нашого минулого, ми повинні його знати, якщо не хочемо працювати на чуже майбутнє.

Подаємо в оригіналі текст оповідання, яке подав хтось, хто називав себе Павло.

Текст публікується вперше.

З життя і боротьби

Саджавка в квітні 1947 р.□

Субота 5.4.47. Кінчився день, небо вкрилося густими хмарами й почав падати густий весняний дощ. Згори, порослої густими лісовими кущами, почав сходити гурток повстанців. Дійшли до Прута, повисувалися і по одинці тихо перебрили річку й тихо, вважаючи на кожний крок, попрямували до села. У селі гавкали собаки. Хтось їх непокоїв. Це певно “товариші” з району в гості прийшли. Тихо підсунулися до одної хати. На край села не йшли, бо крайні хати “Івани” стережуть” - Повстанці по своєму звичаю обійшли хату і з кожної сторони залишили стійкового. Віст, Іскра легенько застукав у вікно.

Зхати вийшла молода жінка й сказала, що перед вечором 20 совитів шукало по хатах “бандерівців” а при тому крали бараболю. Перед вечором приїхало до села ще одно авто, повне большевиків. Я даю вам вечеряти, беріть у мене харчі і не показуйтеся нікому й не ходіть по селі” - закінчила молодичка. Один господар приніс до др. “С.” записку, а коли той прочитав, то сказав, що на нього чекають люди й він відходить. Повстанці посідали вечеряти в селі під грушею. Раненько жінка - мати трьох синів-повстанців прийшла до них /два з них впали в боротьбі/. Вона теж розказала про (незрозуміле слово) з “С” пішов Гонта. Вони попрощалися з друзями. Передали деякі речі до криївки. Та розставатися чомусь було дуже сумно, хоча вони не раз розходилися. “Щасливої дороги” - і розійшлися. Сірі постаті сховала ніч. Повстанці забрали харчі і пішли на місце квартирування.

Іскра, Дубок і Чуб пішли до одної криївки, а Вівчар до другої, де був інвалід УПА Зимний. По короткій гутірці полягали спати.

II

Ранок 5.4.47.. Над вечором дощ перестав падати. Вітер погнав хмари, зійшло сонце і освітило верхів'я дерев. Воно голубило своїм промінням бруньки дерев, які ще не наливалися життям. З криївки, у якій був Іскра, вийшов стр.Жук і побачив, що на віддалі 50-ти м. в напрямі криївки розстрільно йдуть большевики. Він скочив до бункеру й повідомив, що большевики наступають. Повстанці вхопили за зброю. Перший вискочив стр.Молот і, залігли на сходах, повів вогонь з автомата. Большевики були змушені залягати. З того скористали повстанці й другим виходом вискочили на гору. Повстанці

відкрили вогонь по більшовиках і уможливили відступ Молотові. Повстанці скочили в яр і зникли більшовикам з очей. Більшовики хотіли гнати повстанців у ріку, але ті скоро дісталися більшовикам за плечі. Всі цілі, але там на долині в криївці Вівчар, а втікати з неї - неможливо. Друзі в небезпеці. Хвилинка наради і 5 стрільців йдуть відбивати друзів. Зблизилися до більшовиків, кинули 5 гранат і почали стріляти з автоматів. Більшовики кинулися втікати, але їм уже бігла допомога. Під градом куль повстанці відступили, а друзям не допомогли. Більшовикам прибула ще допомога в числі 30 чол. Вони найшли вхід до криївки, де був Вівчар. Кричать вони щоб повстанці виходили, та у відповідь чути вибухи гранат. Це повстанці воліли смерть, чим неволю. Більшовики розкопали криївку, витягнули тіла побитих. Вони забрали також тіло Дубка й серед безглуздорого реготу повезли в район.

III

Сонце ховалося за гори. На край ліса вийшло двоє повстанців - це "С" і Гонта полагодили все й вертають. Вони обсервують село, чи не видно чогось підозрілого. Зайшло сонце. Тихесенько підкрадалися до хатів. Заглянули під одну, а в хаті плаче літна жінка. Хлопці відійшли від вікна, щоб жінка не знала, що вони бачили її сльози. Чи ж мало тепер людського горя? Постукали в двері. На порозі стояла заплакана жінка. "Добрий вечір! Що нового в селі?". Жінка не відповідала нічого але почала гірко плакати. На силу вдалося видобути від неї, що більшовики побили хлопців. Хлопці посумніли. Ще вчора розійшлися з друзями, а сьогодні вже їх немає. Видно, що замало нароена кров'ю українська земля. Та так мусить бути, це наслідок боротьби.

IV

8.4.47. до криївки, в якій жило 5 повстанців в ночі прибув віст Іскра ще з трьома спрільцями. Вночі падав дощ і хлопці помокли. Погрілися і полягали спати. На стійці був віст.Сішний. Була год. 5-та ранком. Стійковий побачив, що на криївку зі всіх сторін наступають більшовики. Друзі! - крикнув Смішний, - ми окружені!

Повстанці вхопили за зброю. Хлопці - сказав Іскра, може прийдеться віддати своє життя, але жоден не смій сплямити чести українського повстанця. Він вискакує перший, а за ним і інші. Хвилинка ураганного повстанського вогню і ворожий перстень тріс. Вони відісталися з оточення, але більшовики їх даліше переслідували з трьох сторін. Відстрілюючися відступають повстанці. Щадити набої - кричить Іскра. А бойовики ревуть

“здайся!”. Та український повстанець воліє смерть. Перший упав стр.Воро, а біля нього впав ранений стр.Бігун.

“Прощайте друзі! - кричить Бігун і спрямував гаряче дуло автомата в себе. “Не стреляйся дурак”- кричить ворог. Та у відповідь паде: “За Україну й смерть не страшна” і потягнув за спусковий язичок. Коротенька серія обірвала його молоденьке життя... Впав стр. Сірий. Той веселий і вічно усміхнений хлопець умирає теж з усмішкою. “З мною” - крикнув Іскра й впав прошитий ворожими кулями. Впав стр.Степовий, а біля нього ранений в обидві ноги стр.Смішний. До нього добіг стр.Молот і бере його на плечі. З раненим на плечах він пнеться догори, а большевики ловлять вже живим. Лиши мене - кричить Сміливий і виривається від Молота, щоби бодай той втік. Він паде на землю, хапає за зброю, але в тій хвилині ворожа куля кладе його трупом. Він клонить голову на холодний камінь.

Стрільцям Молотові, Чубові і Жукові вдається скритися за верх гори.

Вони поповнили запас набоїв і готові до нових боїв.

Подав Павло

Посилання на архівну копію документа:

<http://avr.org.ua/index.php/viewDoc/10929/>

Комп'ютерний набір: Юрій Іваночко